

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jarosław Sobutka

SSN Ryszard Witkowski

Protokolant Karolina Majewska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych radcy prawnego Alicji Kujawy
w sprawie radcy prawnego L. A.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 7 lipca 2021 r.,
kasacji obwinionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w W. z dnia 30 lipca 2020 r., sygn. akt WO (...), utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w K. z dnia 19 listopada 2019 r., sygn. akt OSD (...)

postanowił:

- I. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;
- II. zasądzić od obwinionej radcy prawnego L. A. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 20 (dwudziestu) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 9 lipca 2019 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wystąpił do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w K. o ukaranie radcy prawnego L. A. obwinionej o to, że w okresie szkoleniowym 2015 r.-2017 r. nie wypełniła obowiązku doskonalenia zawodowego tj. o przewinienie dyscyplinarne wynikające z art. 64 ust. 1 ustawy

o radcach prawnych w związku z art. 14 i 61 ust.2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w związku z § 7 i § 11 Regulaminu Zasad Wypełniania Obowiązku Doskonalenia Zawodowego przez Radców Prawnych i Zadań Organów Samorządu Służących Zapewnieniu Przestrzegania tego Obowiązku, stanowiącego załącznik do uchwały nr (...) Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 12 lipca 2018 r.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w K. orzeczeniem z dnia 19 listopada 2019 roku, sygn. akt OSD (...), uznał obwinioną radcę prawną L. A. winną zarzucanego jej przewinienia dyscyplinarnego i wymierzył obwinionej radcy prawnej L. A. karę nagany oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 1 roku. Ponadto, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 Uchwały nr (...) z dnia 20 marca 2015r. Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego obciążył obwinioną radcę prawną L. A. kosztami postępowania dyscyplinarnego w wysokości 1.500,00 zł.

Odwołanie od tego rozstrzygnięcia wniósł obrońca obwinionej, zaskarżając je w całości na jej korzyść. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego, a to „art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 14 i 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w zw. z § 7 i § 11 Regulaminu Zasad Wypełniania Obowiązku Doskonalenia Zawodowego przez Radców Prawnych i Zadań Organów Samorządu Służących Zapewnieniu Przestrzegania tego Obowiązku, stanowiącego załącznik do uchwały nr (...) Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z 12 lipca 2018 r. poprzez przyjęcie, że niedopełnienie obowiązku szkoleniowego w szkoleniach za punkty stanowi przewinienie dyscyplinarne skutkujące możliwością wymierzenia obwinionej kary dyscyplinarnej”.

Podnosząc powyższy zarzut wniósł o uniewinnienie obwinionej od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w W. orzeczeniem z dnia 30 lipca 2020 roku, sygn. akt WO-(...), utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie. W punkcie 2. zasądzone od obwinionej koszty

postępowania odwoławczego w kwocie 1.200 zł na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w W.

Kasację od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w W, wydanego w dniu 30 lipca 2020 r. wywiódł obrońca obwinionej zaskarżając je w całości na jej korzyść. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił rażące naruszenie prawa, a to art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 14 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego poprzez nieprawidłowe przyjęcie, iż:

1. „uprawnienie organów samorządu radcowskiego do uchwalania zasad etyki oraz uprawnienie do uchwalania regulaminów dotyczących wypełniania obowiązku zawodowego radców prawnych w zakresie doskonalenia zawodowego i uprawnień organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku przez radców prawnych należy uznać za źródła normy kompetencyjnej, z której wynika prawo nakładania na radców prawnych obowiązków obwarowanych odpowiedzialnością dyscyplinarną,
2. nierealizowanie przez obwinioną obowiązku doskonalenia zawodowego w formie przewidzianej uchwałą z dnia 15 grudnia 2015 r. nr (...) - Regulamin Zasad Wypełniania Obowiązku Doskonalenia Zawodowego przez Radców Prawnych i Zadań Organu Samorządu Służących Zapewnieniu Przestrzegania tego Obowiązku jest równoznaczne z naruszeniem obowiązku ustawicznego podnoszenia kwalifikacji zawodowych i dążenia do utrzymania wysokiej sprawności zawodowej i stanowi przewinienie dyscyplinarne”.

Podnosząc powyższe zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i uniewinnienie obwinionej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja obwinionej okazała się oczywiście bezzasadna, co skutkowało jej oddaleniem.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z normatywnym brzmieniem art. 62³ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych kasacja w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych może być wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa, jak również rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej. Do postępowania dyscyplinarnego na mocy art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w sprawach nieuregulowanych stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego. W myśl zaś art. 536 kpk Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym - tylko w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455 kpk. W postępowaniu kasacyjnym występuje zasada związania sądu zarzutami, co z kolei implikuje konieczność precyzyjnego ich formułowania przez autorów tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego są przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych. Zgodnie z art. 64 ust. 1 tejże ustawy radcowie prawni i aplikanci radcowscy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych. We wskazanej normie prawnej *explicite* zatem wskazano, że podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej są czyny sprzeczne m.in. z zasadami etyki radcy prawnego. Owe normy etyczne, wyrażone są w przepisach etyki zawodowej i stanowią o wzorcowej powinności zachowania radcy prawnego, do której zobowiązany jest on w życiu prywatnym i zawodowym (tak m.in. postanowienie SN z 11.06.2019 r., II DSI 16/19, OSNID 2020, nr 2). Postępowanie radcy prawnego powinno być zatem wzorem zachowania dla innych członków danej społeczności (postanowienie SN z 10.02.2021 r., II DK 41/21, LEX nr 3119747).

Nie można przy tym zapominać, że podstawę odpowiedzialności, także w przypadku naruszenia norm deontologicznych, stanowi przepis rangi ustawowej, a to art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych. Powinno mieć to zatem także odpowiednie odzwierciedlenie w kwalifikacji prawnej zarzucanego i przypisanego przewinienia dyscyplinarnego.

Przypomnieć należy, w kontekście analizowanej sprawy, że radca prawny, zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 KERP, ma obowiązek dbać o rozwój zawodowy poprzez kształcenie ustawiczne i jest obowiązany brać udział w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu, a zgodnie z art. 61 ust. 2 KERP ma obowiązek stosować się do uchwał organów samorządu radców prawnych.

Zarzuty obrońcy obwinionej wyartykułowane w punkcie 1. kasacji okazały się bezzasadne. Autor kasacji podważa bowiem uprawnienie organów samorządu radcowskiego do kształtowania zasad doskonalenia zawodowego. Podkreślić z całą stanowczością jednak należy, że uprawnienie takie wywodzone jest z normy ustawowej. W art. 52 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych wskazano, że do zakresu działania rady okręgowej izby radców prawnych należy m.in. doskonalenie zawodowe radców prawnych, zaś w art. 60 pkt 7 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych określono, że do zakresu działań Krajowej Rady Radców Prawnych należy koordynowanie doskonalenia zawodowego radców prawnych. Zgodnie z art. 60 pkt 8 lit. h ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych do kompetencji Krajowej Rady Radców Prawnych należy uchwalanie regulaminów dotyczących dopełnienia obowiązku zawodowego radców prawnych w zakresie doskonalenia zawodowego i uprawnień organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku przez radców prawnych. Krajowa Rada Radców Prawnych działając na tak ukształtowanej podstawie prawnej uchwałą Nr (...) z dnia 11 grudnia 2015 r. uchwaliła Regulamin zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku (dalej także: „Regulamin doskonalenia zawodowego”). Odnieść się także należy do powoływanego przez skarżącego orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2014 r. o sygnaturze akt SDI 32/14. Nie można jednak zapominać, że art. 60 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych został znowelizowany, poprzez dodanie art. 60 pkt 8 lit. h, czym rozstrzygnięto pojawiające się wcześniej wątpliwości w orzecznictwie w przedmiocie dopuszczalności nałożenia na radców prawnych obowiązków szkoleniowych wyłącznie na mocy regulacji regulaminowych. Zarzut ten okazał się zatem bezzasadny, bowiem w tym zakresie organy

samorządu radcowskiego działają w granicach i na podstawie przyznanych im przez ustawodawcę norm określających zakres działania.

Odnosząc się do drugiego zarzutu, należy zauważyć, że zgodnie z § 7 ust. 1 Regulaminu doskonalenia zawodowego obowiązek doskonalenia zawodowego uważa się za wypełniony, jeżeli w każdym cyklu szkoleniowym radca prawny uzyska minimalną liczbę 40 punktów szkoleniowych, zaś w § 11 Regulaminu doskonalenia zawodowego wskazuje się, że nieuzyskanie przez radcę prawnego minimalnej liczby punktów szkoleniowych jest równoznaczne z niewypełnieniem obowiązku doskonalenia zawodowego. Skoro więc obwiniona nie uzyskała w cyklu szkoleniowym od 2015-2017 roku nawet jednego punktu szkoleniowego, naruszenie zasad szkoleniowych jest oczywiste i bezspeczne. Dodatkowo jest ono niczym nieuzasadnione, a tłumaczenia obwinionej i jej obrońcy, nie uwzględniają istoty realizacji obowiązku kształcenia ustawicznego. Brak wypełniania określonych obowiązków szkoleniowych skutkuje odpowiedzialnością dyscyplinarną, co zasadnie zostało zauważone przez sądy niższych instancji, których argumentację Sąd Najwyższy w pełni podziela i aprobuje. Przypomnieć także należy, na co zwraca się uwagę w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że naruszenie norm etycznych „stanowi również naruszenie uprawnień klientów radców prawnych do posiadania przez ich pełnomocników wystarczającego zasobu wiedzy do obsługi klientów. Zobowiązuje do tego *stricte* profesjonalny charakter usług radcowskich, wymagających stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym w formach zorganizowanych w ramach korporacji (szkoleń)” (postanowienie SN z 6.10.2020 r., II DSI 33/20, LEX nr 3067430).

Podsumowując, każdy radca prawny będący członkiem korporacji prawniczej zobowiązany jest do przestrzegania tworzonych przez organy tych samorządów norm. Nie może być akceptowana sytuacja, w której radca prawny nie realizuje określonych obowiązków szkoleniowych, tłumacząc to faktem świadczenia pomocy prawnej i koniecznością pogłębiania wiedzy niejako *ad hoc*, w konkretnych stanach faktycznych. Właśnie dla profesjonalizacji świadczonej pomocy prawnej konieczne jest ustawiczne podnoszenie kwalifikacji, poprzez zdobywanie punktów szkoleniowych, na zasadach i warunkach określonych przez umocowane do tego

organu samorządu radcowskiego. Zachowanie odmienne, skutkujące nieuzyskaniem wymaganej liczby punktów, a tym bardziej nie przystąpienie w ogóle do realizacji tego obowiązku, powinno spotkać się każdorazowo z odpowiednią reakcją dyscyplinarną.

Mając na uwadze powyższe, postanowiono jak na wstępie.